

Asia: VN/12528/2019

Lausuntopyyntö osallisuustyöryhmän vammaispalvelulainsäädännön uudistusta koskevista ehdotuksista

Lausunnonantajan tausta

1 Lausunnonantaja on

Järjestö

Mikä

-

Työryhmän ehdotukset kokonaisuutena

- 2. Voidaanko työryhmän ehdotuksilla vahvistaa vammaisten henkilöiden osallisuutta heitä koskevien palveluiden asiakasprosesseissa? (Raportin luku 2, s. 14-47)**

Kyllä pääosin

Vapaamuotoiset perustelut

Selkeä parannus entiseen

- 3. Voidaanko työryhmän ehdotuksilla vahvistaa vammaisten henkilöiden oikeutta yksilöllisiin tarpeisiin perustuviin palveluihin? (s. 14-47)**

Kyllä pääosin

Vapaamuotoiset perustelut

Paikoitellen ehdotuksissa on väljyyttä tai tulkinnanvaraisuutta.

1 § 1 momentin 3 kohta

4. **Kannatatteko ehdotettua muotoilua, jonka mukaan lain tarkoituksena olisi tukea vammaisen henkilön itsenäistä elämää ja itsemääräämisoikeuden toteutumista? Rauenneessa hallituksen esityksessä käytettiin termiä itsenäinen suoriutuminen itsenäisen elämän sijaan. (s. 14)**

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

Ehdotettu muotoilu on nykypäiväinen ja YK:n vammaissopimuksen mukainen.

1 § 1 momentin 4 kohta

5. **Kannatatteko vammaisen henkilön edun lisäämistä palvelujen turvaamista koskevaan kohtaan? (s. 14)**

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

-

1 §:n perustelut

6. **Kannatatteko 1 pykälän perusteluihin tehtyjä muutosehdotuksia? (s. 19-27)**

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

Muutosehdotukset ovat erittäin hyviä. Muun muassa palveluiden järjestämistavan valinta on huomioitu tarpeellisesti. Kannatamme järjestämistapa-käsitteen käyttöä toteuttamistapa-sanan sijaan, jolloin vammaisen henkilö ymmärretään palvelussaan subjektina.

3 §:n 3 momentti

7. **Kannatatteko lisäysehdotusta, jonka mukaan vammaisella henkilöllä olisi oikeus käyttää hänelle soveltuvaa kommunikointikeinoa hänen osallisuutensa ja osallistumisensa tukemiseksi? (s. 15)**

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

Ehdotus on perusteltu, mutta hieman liian väljä. Ehdotuksen mukaan ”vammaisella henkilöllä on oikeus käyttää hänelle soveltuvaa kommunikointikeinoa ja häntä on tarvittaessa tuettava tiedon saannissa sekä oman mielipiteen muodostamisessa ja ilmaisemisessa.” Tämä viittaa kehitysvammaapuolelle. Tarvittaessa-sana jättää liian suuren tulkinnanvaran.

Ehdotamme lauseita: ”vammaisella henkilöllä on oikeus käyttää hänelle soveltuvaa kommunikointimenetelmää. Hänen tiedonsaantinsa, oman mielipiteen muodostaminen ja ilmaiseminen on turvattava.”

Pyydämme huomioimaan kielten ja kommunikaatiomenetelmien sekä tuottamis- ja vastaanottamismenetelmien moninaisuuden. Henkilö voi käyttää esimerkiksi suomalaista tai suomenruotsalaista viittomakieltä niin sanotusti vapaaseen tilaan tai taktiilisti (kädestä käteen), viitottua puhetta tai selventävää puhetta.

Viranomaisen on vammaispalveluita järjestäessään ja niitä vammaisen henkilön kanssa suunnitellessaan otettava huomioon vammaisen henkilön yksilölliset kommunikaatio- ja tiedonsaantitavat. Vammaisella henkilöllä on oikeus käyttää ja saada tietoa hänelle soveltuvaa kommunikointi- ja tiedonsaantitapaa käyttäen. Jotta henkilö voi toimia mahdollisimman itsenäisesti, on tiedon saavutettavuuteen kiinnitettävä huomiota. Lisäksi viranomaisella on velvollisuus huolehtia tulkkauksen järjestämisestä.

8. Kannatatteko lisäysehdotusta, jonka mukaan vammaista henkilöä olisi tarvittaessa tuettava tiedon saannissa sekä oman mielipiteen muodostamisessa ja ilmaisemisessa? (s. 15)

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

Viittaamme edelliseen vastaukseen (nro 7)

3 §:n perustelut

9. Kannatatteko 3 pykälän perusteluihin tehtyjä muutosehdotuksia? (s.27-32)

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

-

4 § Palvelutarpeen arviointi ja asiakassuunnitelma

10. Työryhmä ei ehdottanut palvelutarpeen arviointia ja asiakassuunnitelmaa koskevaan pykälään muutosta. Oletteko samaa mieltä siitä, että muutosta ei tarvita (s. 15)

Ei kantaa

Vapaamuotoiset perustelut

-

4 §:n perustelut

11. Kannatatteko 4 pykälän perusteluihin tehtyjä muutosehdotuksia? (s. 32-35).

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelu

Suomen Kuurosokeat ry ihmettelee, miksi kuntoutus on mainittu palvelutarpeen arvioinnin ja asiakassuunnitelman teon yhteydessä. Onko tavoitteena, ettei erillistä kuntoutussuunnitelmaa enää laadittaisi?

5 § 1 momentti

12. Kannatatteko ehdotusta siitä, että vammaisen henkilön palveluja koskevat päätökset olisi tehtävä toistaiseksi voimassa oleviksi tietyin edellytyksin? (s. 16)

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

-

13. Ovatko määräaikaisen päätöksen edellytykset, joiksi ehdotetaan henkilön omaa etua, yksilöllistä tilannetta tai palvelun luonnetta, määritelty tarkoituksenmukaisesti? (s. 16)

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

-

5 § 2 momentti

14. Kannatatteko ehdotusta siitä, että asiakkaan esittämästä avun ja tuen tarpeesta tai palvelun toteuttamistavasta voitaisiin poiketa vain perustellusta syystä, joka olisi kirjattava päätökseen? (s.16)

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

”Perusteltu syy” pitää liittyä asiakkaaseen, sen ei pidä liittyä palvelun järjestämistapaan. Valittu järjestämistapa, esimerkiksi puutteellisesti kilpailutettu palvelu, ei saa estää tai rajoittaa palvelun käyttöä.

5 § 3 ja 4 momentit

15. Kannatatteko vammaisen henkilön perheen ja läheisten tukemista koskevia ehdotuksia? (s. 16)

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

-

16. Kannatatteko 5 pykälän perusteluihin tehtyjä muutosehdotuksia? (s.35-44)

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

Pyydämme huomioimaan, että vammaisen henkilön perheen tai läheisten tukeminen voi olla tarpeen myös aikuisen vammaisen henkilön kohdalla. Vammaisella henkilöllä tulee olla samat mahdollisuudet kuin vammattomalla saman ikäisellä tai samankaltaisessa elämäntilanteessa olevalla.

36 § Palvelutarpeen arviointi

17. Kannatatteko palvelutarpeen arviointia koskevaan pykälään tehtyjä muutosehdotuksia? (s. 17)

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

Ehdotamme, että palvelujen toteuttamisvaihtoehdot-sana korvataan järjestämistapa-sanalla.

18. Kannatatteko 36 pykälän perusteluihin tehtyjä muutosehdotuksia? (s.44-45)

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

-

39 § 1 momentti

19. Kannatatteko ehdotettua lisäystä, jonka mukaan asiakassuunnitelma olisi laadittava yhdessä asiakkaan ja tarvittaessa omaisen, läheisen tai muun asiakkaan edustajan kanssa? (s. 18)

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

-

39 § 2 momentti

20. Kannatatteko ehdotettua lisäystä siitä, että asiakassuunnitelma sisältäisi asiakkaan ja tarvittaessa asiakkaan läheisen ehdotuksen palveluiden tuottamistavasta, jolla voidaan parhaiten vastata asiakkaan tarpeisiin? (s.18)

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

Asiakkaan niin suostuessa ja hänen ikänsä ja kehitystasonsa salliessa, läheisen henkilön ehdotukset on kirjattava.

21. Kannatatteko ehdotusta, että pykälään lisättäisiin arvio asiakkaan vahvuuksista ja voimavaroista sekä toimintakyvystä? (s.18)

Kyllä

Vapaamuotoiset perustelut

Arvio asiakkaan vahvuuksista ja voimavaroista sekä toimintakyvystä pitää laatia yhdessä asiakkaan kanssa, vain asiakkaan niin suostuessa ja haettavan palvelun edellyttäessä.

22. Kannatatteko ehdotettuja lisäyksiä asiakkaan läheisen näkemyksen huomioon ottamisesta asiakassuunnitelmaa laadittaessa? (s. 18)

Kyllä

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

Läheisen henkilön mielipiteet on huomioitava asiakkaan niin suostuessa.

39 §:n perustelut

23. Kannatatteko 39 pykälän perusteluihin tehtyjä muutosehdotuksia? (s. 45-46)

Osittain

Vapaamuotoiset perustelut

-

Kaaja Taru
Suomen Kuurosokeat ry - Oikeuksienvallvonnann työryhmä